

Länsstyrelsen
Gävleborg

Enheten för miljöanalys
Simon Mårell
010-2251478
simon.marell@lansstyrelsen.se

YTTRANDE

2021-05-17

1 (5)

Dnr 1407-2021

Regeringskansliet
c/o Miljödepartementet

103 33 Stockholm

Remiss om Havet och människan (SOU 2020:83) - Svar senast 2021-05-23

Er beteckning: M2021/00092

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg ser positivt på att utredningen tar ett samlat grepp över hela havsområdet och underlaget upplevs som väl genomarbetat och omfattande. Länsstyrelsen är med några få undantag positivt inställd till de lämnade förslagen. Länsstyrelsen vill framförallt lyfta synpunkter gällande reduktion av antalet preciseringar till miljökvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*.

Förslag till havsmiljölag

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Förslag till lag om ändring av miljöbalken (1998:808)

Länsstyrelsen är positiv till att regeringen ska fastställa ett åtgärdsprogram för havs- och vattenmiljön, enligt bestämmelserna i havsmiljöförordningen (2010:1341) och vattenförvaltningsförordningen (2004:660). Länsstyrelsen anser att ett gemensamt åtgärdsprogram för vattenförvaltningen och havsmiljöförvaltningen vore optimalt, men ser också en betydande omställning som måste genomgå—både på nationell och regional nivå—för att förverkliga detta. Det finns en risk att genomförandet blir svårt—framförallt med avseende på de olika skalor förordningarna för närvarande verkar på. Det finns idag ett stort behov av vägledning kring hur havsmiljöförvaltningen ska tillämpas på regional och lokal skala. Om dessa hinder övervinns finns det potential att förslaget förbättrar havsmiljöarbetet.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket

Konsekvenserna av möjligheten att skapa fler nitratkänsliga områden behöver utvärderas när det gäller de jordbrukarstöd som idag är knutna till nitratkänsliga områden och på andra sidan kompensationsområden. Gävleborg har idag inga nitratkänsliga områden och alla stödområden i länet är kompensationsområden. Det är viktigt att konsekvensen av ändrade stödnivåer tas omhand när nya nitratkänsliga områden eventuellt skapas.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:1233) med instruktion för Sveriges geologiska undersökning

Sveriges geologiska undersökning är även nationell datavärd för grundvatten och länsstyrelsen anser att detta ska läggas till i instruktionen.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion

4 § punkt 8 innehåller följande:

"I ansvaret ingår att tillhandahålla ett kunskapsunderlag för länets kustvattenområde. Kunskapsunderlaget ska vara utformat så att det kan användas som underlag för fysisk planering, skydd, tillsyn, tillståndsprövning och åtgärdsplanering."

Länsstyrelsen vill se ett förtydligande vad ansvaret innebär, exempelvis gentemot kommunerna. Beroende på utformning kan detta bli en betungande uppgift för länsstyrelserna. I många fall speglas kunskapsunderlaget av miljöövervakningen. Miljöövervakningen är ofta underfinansierad och grundförutsättningar för tillfredställande datainhämtning, dataflöden och dataanalyser saknas i regel. Det finns potential att samordna dataflöden och dataanalyser på nationell nivå.

Tydligare preciseringar av mål för havets miljö tillstånd

Länsstyrelsen avstyrker de föreslagna förändringarna för preciseringarna tillhörande miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*—alternativt rekommenderar att en översyn av preciseringarna för samtliga miljömål bör genomföras. Länsstyrelsen menar att en reduktion av antalet preciseringar i en del av fallen är logiska—däremot skulle en sådan reduktion innebära att miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård* ej längre skulle följa utformningen av preciseringarna för övriga miljömål. Det är tydligt när man studerar preciseringarna för samtliga miljömål att de tagits fram i en gemensam process med likartat syfte. Tanken med att reducera preciseringarna från elva till tre—som inom respektive precisering innehåller en rad underliggande delmål—är delvis god—exempelvis med tanke på att slippa dubbel uppföljning—men miljömålets pedagogik riskerar att gå förlorad för de som ej är insatta i arbetet med vattenförvaltning och

havsmiljöförvaltning. Länsstyrelsen anser att preciseringarna rörande kulturmiljövärden, kulturlämningar under vatten samt friluftsliv är viktiga att ha kvar eftersom de missas av de tre preciseringarna som är föreslagna. Det är även osäkert om grunda kustnära miljöer kan anses täckas på ett tillfredställande sätt av de tre föreslagna preciseringarna. Landmiljöer med stark koppling till kustvatten riskeras också missas om reduktionen genomförs. Argumentet att preciseringar som saknar mätbarhet bör utgå anser länsstyrelsen inte hålla. Viktiga preciseringar bör kvarstå och istället bör arbetet med att ta fram mätbara parametrar intensifieras.

Jordbruksverket föreslås som ny miljömålsansvarig myndighet för miljö kvalitetsmålet *Ingen övergödning*

Det behöver säkerställas att den myndighet som är ansvarig för miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning arbetar med samtliga övergödningsfrågor. Om Jordbruksverket blir ansvarig får frågor gällande jordbruket ej bli överrepresenterade. Jordbrukets påverkansdel inom övergödningsproblematiken är mindre betydande i norra Sverige.

Icke-försämringskravet ett hinder för utbyggnad av kommunala avloppsrenings-anläggningar

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen genomför en noggrann analys av potentiella och långsiktiga negativa effekter på miljö tillståndet i vatten och hav av icke-försämringskravet i 5 kap. 4 § miljöbalken, som är ett resultat av den så kallade *Weserdomen*.

Nytt etappmål för marint områdesskydd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men ser en risk att tillräcklig finansiering saknas för att förslaget ska kunna genomföras.

Förvaltning av säl och skarv ingår i en ekosystembaserad havsförvaltning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att regeringen verkar inom EU för undantag från förbudet om försäljning av sälprodukter för sälpopulationer som når gynnsam bevarandestatus. Detta skulle skapa förutsättningar och incitament för lokala jägare att verkställa beslutade förvaltningsåtgärder. Länsstyrelsen delar beredningens bedömning att jakten bör främjas genom privata jägare och jaktföretag i kombination med utbildning—inte genom att anställa så kallade ”jaktvårdare”. Här kan jägarorganisationerna spela en viktig roll. Länsstyrelsen tillstyrker att Naturvårdsverket uppdaterar den nationella förvaltningsplanen för skarv. Vi delar bedömningen att förvaltningsplanen för skarv behöver ses över och anpassas så att länsstyrelserna kan få stöd för att bedriva en mer aktiv

förvaltning av arten och inte bara besluta om enstaka skyddsjakter. Den nya förvaltningsplanen borde innehålla ett referensvärde för artens gynnsamma bevarandestatus samt en nationell strategi för inventering.

Strandskyddet är särskilt viktigt i grunda kustområden

Utredningen menar att *"kustkommunerna behöver inkludera infrastruktur för fritidsbåtar i den fysiska planeringen. Kustkommunerna behöver också, i samarbete med lokala båtklubbar, samfällighetsföreningar m.fl. underlätta tillgången till sjösättningsramper och utöka möjligheterna att förvara båtar på land"*. Förslaget är intressant men det är oklart hur det ska kunna genomföras. Länsstyrelsen ställer sig frågande till om uppläggningsplatser kommer att strida mot strandskyddet eller om de kan vara skäl för dispens, samt hur tillgången till sjösättningsramper ska tillgodoses. Vidare så behöver utredningen harmoniseras med den nya lagstiftning som troligen är på väg i och med *Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd (SOU 2020:78)*.

Sekretessen av geografisk information och försvarets roll

Länsstyrelsen vill lyfta att högupplöst djupdata är en grundförutsättning för nästan allt havsmiljöarbete i landet och det finns ett stort behov av nationella, regionala och lokala djupkartor. Utan kartor blir havsmiljöarbetet eftersatt. Jämför med hur arbetet på land skulle fungera utan bra kartor.

1:11-anslaget Åtgärder för havs- och vattenmiljöåtgärder

Länsstyrelsen tillstyrker förslagen om att ett beställningsbemyndigande ska vara knutet till anslaget; att regeringen ska besluta om möjlighet till både anslagssparande och anslagskredit till respektive anslagspost; att Havs- och vattenmyndigheten och övriga statliga myndigheter som tar emot inomstatliga bidrag från anslaget, inklusive var och en av de 21 länsstyrelserna, ges dispositionsrätt till anslagsmedel på var sin anslagspost på anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

Allmänna synpunkter

Fysisk planering omfattas av flera olika åtgärdsförslag som samtliga är positiva för havsmiljön. Den fysiska planeringen berörs både i form av krav på havsplaneringen, översiktsplaner och detaljplaner men även genom påverkan på strandskyddet. Omfattningen av förslagen bidrar dock till att länsstyrelsen anser att området behöver förstärkas på myndigheten och hos kommuner, både genom kompetens och resurser.

Strukturen på innehållet i utredningen gör det tidskrävande att identifiera förslagen och länsstyrelsen anser det önskvärt att förslagen vore lättare att lista upp.

Länsstyrelsen ser positivt på att målkonflikten mellan Livsmedelsstrategins mål om ökad produktion och målet om minskad gödning från jordbruket uppmärksammas i utredningen.

Länsstyrelsen anser det önskvärt att utredningen även skulle lyfta att det i vissa skyddade områden föreligger behov av fiskefria områden som inrättas med stöd av miljöbalken. Detta för att säkerställa varaktigt skydd av biologisk mångfald i dessa utpekade områden.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Per Bill med miljöanalyshandläggare Simon Mårell som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Veronica Lauritzsen—länsråd—samt Joakim Helligren—chef för Avdelningen för miljö—medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.